

Een eeuwigheid van verschil (Openbaring 18:21-19:5)

> Weer dezelfde boodschap?!

Bij het lezen en bestuderen van Openbaring 18:21-24 kunt u zomaar denken: maar alles wat hier staat, wisten we toch al? Hier staat toch niets nieuws? Inderdaad, de laatste verzen van Openbaring 18 vertellen ons in zekere zin niets nieuws. Ze vormen eigenlijk een samenvatting van de voorgaande boodschap: Babylon valt en het Lam overwint. Het is de eindconclusie: de definitieve overwinning van het Lam waar het al sinds het begin van Openbaring over ging (vergelijk Openbaring 5:6), een eindconclusie van een strijd die vanaf Openbaring 12 het belangrijkste thema vormt. In al die hoofdstukken – elke keer opnieuw – laat God het ons weten op de een of andere manier: het Lam overwint en Babylon gaat ten onder. Waarom doet God dat?

In de context van Openbaring en Gods Woord zijn er twee redenen aan te dragen en er zijn er mogelijk nog meer. Allereerst bieden de laatste verzen van Openbaring 18 een boodschap vol troost. Dit is een troost die nauwelijks te begrijpen en te bevatten is. Het is soms te mooi om waar te zijn, om te bedenken dat het zondige en goddeloze (dat van de draak en het beest) en de verleiding van Babylon en de hoer voorbij zullen zijn. Hoe zal dat zijn? Terwijl de verleiding het leven met Hem zo onder druk zet en je eigen leven soms zo in de war wordt gegooid, is het ongelooflijk om te bedenken dat dat weg zal zijn. Keer op keer, als Johannes iets ziet van dat definitieve oordeel klinkt er verbazing door in Zijn schrijven (Openbaring 17:8). De engel moest zelfs twee keer zeggen dat Babylon gevallen was om het echt tot Johannes door te laten dringen (Openbaring 18:2). Terwijl u nadenkt over wat dat zal zijn, als de hoer definitief onder de voet gelopen zal worden, kan de vraag zomaar weer naar boven komen: is het echt waar? Dit is geen vraag van hardnekkig ongelooft, maar veeleer van verbazing of misschien ook een beetje vertwijfeling. Daarom openbaart God deze boodschap nogmaals als een samenvatting en conclusie aan Johannes en ons, zodat we niet aan die troost voorbij leven. Hoe genadig en geduldig wilt u het hebben? Verwonder u er maar over. God zegt niet: ik heb het nu zo vaak gezegd, nu moet u het wel weten. Met alle liefde openbaart Hij het nogmaals aan Johannes.

Daarnaast wil de herhaling in de Bijbel aangeven dat iets van essentieel belang is. Als iets herhaald wordt, mogen we het absoluut niet vergeten. Denk maar aan de Israëlieten die hun kinderen Gods wet moesten inprenten en daarover moesten blijven spreken (Deuteronomium 6:7). Gods wet mocht niet vergeten worden, maar er moest bij geleefd worden. Daarom blijft God over de ondergang van Babylon spreken en het herhalen. Hij wil absoluut niet dat deze boodschap op de achtergrond geraakt, maar Hij wil dat we erbij leven. Hij wil dat het tot ons doordringt: *alles, hoe mooi ook, zal eenmaal vergaan*. Dit doet Hij als een waarschuwing en een oproep om ons niet te hechten aan Babylon en de hoer. Is deze boodschap van God ondertussen al tot u doorgedrongen?

Hoe kan u weten of deze waarschuwing en oproep zijn binnengekomen? In de context van Openbaring zijn er twee kenmerken. Het eerste kenmerk is dat, als deze boodschap van God doorgedrongen is, u Babylon ontvlucht en op God gericht bent. Het is onbegrijpelijk dat een koopman uit Efeze, na het horen over de komende ondergang van Babylon, naar huis gaat en toch een compromis sluit met deze wereld. Als deze boodschap van oordeel en ondergang doordringt dan verandert uw leven. Daarnaast, als het doorgedrongen is dat Babylon vergaat en het Lam overwint, waarschuwt u de anderen voor de ondergang. Dan verkondigt u de overwinning van het Lam, zoals God opgedragen heeft (Openbaring 10:1 en 11), net zoals in de

geschiedenis van Lot (Genesis 19). Toen het tot Lot doorgedrongen was, door de boodschap van de engelen, dat Sodom verging, ging hij zijn schoonzonen waarschuwen. Daarvoor ondernam Lot geen enkele activiteit.

De boodschap van Openbaring 18:21-24 is inderdaad geen nieuwe boodschap, maar meer dan ooit tevoren doet het een beroep op ons en wil God dat het doordringt. Dit wil hij niet om ons bang te maken voor de toekomst, maar om ons aan te sporen om te leven bij wat God zegt, zodat we leven bij het besef:

*Niets is hier blijvend, niets is hier blijvend,
alles, hoe mooi ook, zal eenmaal vergaan;
maar wat gedaan werd uit liefde tot Jezus.
dat houdt zijn waard' en zal blijven bestaan.*

Het is liefdeloos en harteloos om die boodschap te verzwijgen en eraan voorbij te gaan. Het gaat in de laatste verzen van Openbaring 18 om een werkelijkheid om rekening mee te houden. Nee, dat is niet om de mensen bang te maken, maar wel om de mensen bewust te maken. Als iemand geen boodschap heeft aan Zijn liefde, niet gediend wil Zijn van Zijn genade, geen kind aan huis bij God wil zijn en niet schuilen wil bij het Lam dat overwint, dan heeft dat gevolgen. Lewis zei: er zijn twee soorten mensen, namelijk zij die in het hier en nu door de knieën gaan en zeggen "Uw wil, Uw genade, Uw liefde geschiedde over mijn leven" en zij die pas buigen, als ze niet anders meer kunnen, maar wel moeten buigen. God zal tegen hen zeggen: uw wil geschiedde, u moet het doen zonder Mij, een eeuwigheid lang. Dat is het beeld dat we te zien krijgen.

> Een indrukwekkend beeld (Openbaring 18:21-24)

De engel met Gods boodschap

Op een indrukwekkende manier beeldt de engel, die Johannes ziet, de definitieve vernietiging van Babylon uit. De engel die de val van Babylon uitbeeldt, is niet zomaar een engel. Het woordje 'een' betekent niet 'een van de vele', maar 'die ene' engel; die ene engel die we al eerder tegenkwamen. Het is de engel die het Lam als overwinnaar introduceerde (Openbaring 5:2). Hij lijkt ook op de engel uit Openbaring 10, die Johannes en de gemeente de opdracht gaf om de boodschap van Christus' overwinning aan alle volken te verkondigen (Openbaring 10:1-11). Nu verschijnt dezelfde engel weer op het toneel om de definitieve overwinning van het Lam uit te beelden. Het gaat namelijk waarschijnlijk gelet op hun opdracht (zie excurs) om dezelfde engel.

Wat een genadig beeld schetst het verschijnen van de engel. God is Zijn belofte niet vergeten, maar de overwinning die het Lam behaald heeft en de gemeente moest verkondigen, is werkelijkheid geworden. De engel herinnert ons daaraan. God wil dat het tot ons doordringt dat die belofte van de ondergang van Babylon uiterst betrouwbaar is. God wil zelfs zo graag dat dat tot ons doordringt dat Hij er een sterke engel voor stuurt, een engel die in Gods aanwezigheid verkeert. De boodschap van de totale en definitieve val van Babylon door de overwinning van het Lam is blijkbaar een belangrijke boodschappen van God.

Excurs: de sterke engel in Openbaring

In Openbaring spelen engelen een belangrijke rol. Zij zijn de boodschappers van God en troosters van de gemeente. Van al deze engelen die op het toneel verschijnen, wordt er vijf keer een engel omschreven als een engel met een goddelijke verschijning (Openbaring 5:2; 10:1; 18:1; 18:21 en 19:17). Elke keer heeft deze engel een belangrijke opdracht. Hoewel deze opdracht elke keer net iets anders blijkt te zijn, heeft deze altijd betrekking op de overwinning van het Lam en

de ondergang van de goddeloosheid:

- De engel in Openbaring 5:2 kondigt de overwinning van het Lam aan.
- De engel in Openbaring 10:1 geeft opdracht de boodschap van Christus te verkondigen.
- De engel in Openbaring 18:1 roept de ondergang van Babylon uit.
- De engel in Openbaring 18:21 beeldt de ondergang van Babylon uit.
- De engel in Openbaring 19:17 geeft opdracht aan de vogels om zich te voeden met hen die omgekomen zijn bij de val van Babylon.

Vanwege deze overeenkomst in opdracht is er aanleiding om te denken dat het in Openbaring vijf keer over dezelfde machtige engel gaat.

De boodschap van het beeld

De engel die Johannes ziet, neemt een steen zo groot als een molensteen en werpt deze in de zee. Met deze molensteen wordt niet een steen bedoeld in een handmolen waarmee huisvrouwen hun graan maalden (Mattheüs 24:41), maar een grote molensteen waarmee grote hoeveelheden gemalen werden door gebruik te maken van een ezel (Markus 9:42). Het is de steen waarvan de Heere Jezus zei: "En wie een van deze kleinen, die in Mij geloven, doet struikelen, het zou beter voor hem zijn dat er een molensteen om zijn hals werd gedaan en hij in de zee geworpen werd." Dat oordeel wordt nu door de engel uitgevoerd.

Als de molensteen in het water terechtkomt, zinkt deze snel weg in de vergetelheid om nooit meer aan de oppervlakte te komen. Zo, zegt de engel, zal Babylon te gronde gaan. Zij die de heiligen vervolgd en verdrukt hebben, zullen voor eeuwig wegzakken in een bodemloze put. Het is opvallend dat de zee waarin de engel de steen gooit geen bodem lijkt te hebben. In Openbaring staat nergens dat de steen de bodem bereikt. De vijanden van God zinken dus voor eeuwig weg en zullen nooit meer gevonden worden (Openbaring 18:21). De grote stad laat God vallen in eeuwig doorgaande verwoesting (Psalm 73:18-19).

Dit beeld van de ondergang van Babylon herinnert aan de manier waarop het leger van Egypte, de eerste vijand van Israël, tijdens de uittocht als een steen en als lood in de diepten van de zee zonk (Exodus 15:4-5, 10). Daarmee was de dreiging van dat machtige, Egyptische leger voorbij. Deze daad van de engel is ook vergelijkbaar met het werpen van een boekrol door Jeremia in de rivier de Eufraat om te symboliseren dat het oude Babylon zou zinken en nooit meer zou opstaan om Gods volk te verleiden (Jeremia 51:63-64). Zoals het oude Egypte en het oude Babylon ten onder zijn gegaan, zo zal het ook de goddeloze samenleving vergaan. Babylon zal wegzinken om zijn val nooit meer te boven te komen. Om het afschuwelijke en definitieve karakter van de verwoesting van Babylon te beschrijven, voegt de engel eraan toe: met geweld. Babylon zal dus vernietigd worden en zijn val niet meer te boven komen. God onderstreept het hier Zelf door Zijn engel, opdat deze boodschap tot ons doordringt: het zal nooit meer gevonden worden. Het is echt dwaas om te vertrouwen op deze samenleving.

Het definitieve en alles vernietigende karakter wordt daarna verder uitgewerkt (Openbaring 18:22-23a). Met dat Babylon voor eeuwig verdwenen is, verdwijnt ook alles wat bij Babylon hoort. Net als in de eerder omschreven spookstad zal er geen geluid gehoord worden. Kunt u zich de angstaanjagende stilte van deze verwoeste stad voorstellen? Er zijn beslist geen citerspellers, zangers, fluitspelers en bazuin meer. Er zal geen muziek meer zijn om het dagelijks leven een beetje op de fleuren en de nare geluiden de verdrijven. Het is daar enkel troosteloos, want de Trooster is er niet. Er zullen geen ambachtslieden meer zijn en zonder ambachtslieden zal het voorbij zijn met de economie. Er zal een eeuwige recessie zijn in Babylon. Zelfs de

graanmolen draait niet meer om voedsel te produceren. Er is geen licht meer, maar enkel buitenste duisternis. Ook klinken er geen vreugdevolle stemmen meer van een pas getrouwd stel. Er zal geen teken meer van leven gehoord, gezien of gevonden worden in dit Babylon.¹ Alles wat bij het leven van die tijd hoorde, zal voorbij zijn. Er zal alleen doodse stilte en totale duisternis zijn, als de demonen van de hel over de stad zweven (Openbaring 18:2). Het zal zijn, precies zoals God voorzegt had. Als de aarde geoordeeld wordt, zal het voorbij zijn met de goddeloze, luidruchtige feestvierders (Jesaja 24:8 en Jeremia 7:34).

Excurs: het is veel erger dan je denkt

In Openbaring zit veel symboliek. Dat zijn beelden die iets laten zien van hoe het straks zal zijn, beelden die iets van de komende werkelijkheid omschrijven. Zoals het nieuwe Jeruzalem straks mooier zal zijn dan omschreven, zal het oordeel over Babylon gruwelijker zijn dan in Openbaring 22 en 23a is uitgebeeld. Het zal vreselijk zijn, als u voor de hoer en niet voor Christus geleefd heeft.

Madonna, een popartiest uit mijn jeugd, zong in een lied dat het haar heerlijk leek in de hel. Daar waren tenminste niet die mensen die geloofden in Jezus. Daar ben je daar voorgoed vanaf en daar was verder alleen maar plezier en mooie muziek. Goddelozer en misleider kunnen we het niet krijgen. Wat daar is, is enkel troosteloosheid en een ijzige stilte. Daar zijn geen woorden voor. De hel is het ergste wat iemand zich kan bedenken en dan nog erger. Er is geen spootje liefde en geen streepje van het Licht; de hatelijkheid ten top. Het is de plek waar de buitenste duisternis heerst.

De voorbeelden die in Openbaring 18:22-23 genoemd worden, zijn niet per definitie zondig. Er is niets mis met fluitspelers, zangers, ambachtslieden en bruiloften. Tijdens de bruiloft van het Lam zal er ook muziek klinken en zullen er zangers zijn. Babylon heeft al die genoemde voorbeelden echter niet aangewend tot eer van God, maar tot eer van de hoer en het beest. Daarom zal het, op het moment dat Babylon ten onder gaat, voorbij zijn met de maatschappij die eet, drinkt, trouwt en in het huwelijk treedt (Mattheüs 24:38). Wat een contrast is dat. De naties zullen nooit meer de vreugde van een bruiloft beleven, terwijl de bruid van Christus eeuwig het bruiloftsfeest viert (Openbaring 19:7-8; 21:2-9).

Waarom gaat Babylon ten onder? (Openbaring 18:23-24)

De engel vertelt ook waarom de goddeloze samenleving zal vergaan. Het is een waarschuwing voor ons om waakzaam te zijn, maar ook een onderstropping dat God heilig en rechtvaardig is. Hij laat het kwaad niet de vrije loop gaan, maar Hij komt erop terug. De eerste reden voor het oordeel is dat de kooplieden de grote van de aarde waren (Openbaring 18:23). Zij wilden ten koste van alles hun goddeloze koopwaar kwijt. Commercieel gewin en geld waren in plaats van God de goden waar de mens van de eindtijd voor leefde. Daaraan zullen ze ten onder gaan, niet voor het eerst in de geschiedenis overigens. Ook Tyrus ging ten onder aan het feit dat geld zijn god werd en het leefde voor de rijkdom van de kooplieden (Ezechiël 28:1-9; vergelijk Jakobus 4:13-17). Dat zijn de wapenen waarmee de hoer de gemeente steeds maar weer probeert te verleiden: luxe, geld en genot. Neem dat ter harte, want die boodschap herhaalt God vanaf Openbaring 12.

De tweede zonde waarvoor de hoer zal worden veroordeeld, is haar pseudo-christendom waarmee ze mensen misleidt (Openbaring 18:23). Haar godsdienst lijkt veel op het christendom,

¹ De profeet Ezechiël had op soortgelijke wijze geprofeteerd dat, wanneer Tyrus vernietigd zou worden het geluid van gezang en de muziek van harpen niet langer zouden worden gehoord (Ezechiël 26:13).

maar het is het niet. Toch vallen veel mensen ervoor, omdat dat zoveel gedoe en gezeur scheelt. Met tovenarij worden middelen bedoeld waarmee de hoer mensen bedriegt, benevelt en verslaaft om mensen gemakkelijker over te kunnen halen om te hoereren (vergelijk Openbaring 13 en 17). Het Griekse woord voor tovenarij (φαρμακεία - farmakeia) verwijst naar geneesmiddelen in die tijd die werden gebruikt om iemands denken te benevelen. Het is een soort drugs die een rol speelt bij tovenarij met een demonische invloed. Met deze soort middelen benevelt de hoer het denken van de inwoners van Babylon, zodat de boodschap van God niet meer doordringt en de mensen denken dat Babylon almachtig is en niet ten onder kan gaan (vergelijk Openbaring 18:8). Weer komt ook het verslavende element van Babylon naar voren. De hoer heeft Babylon als een verslaafde in haar macht. Eenmaal verslaafd, doen mensen alles voor extra drugs. Zo werkt de hoer en daarom zal ze veroordeeld worden.

De laatste zonde en ook de belangrijkste reden waarom Babylon zal worden vernietigd, is het verdrukken en doden van profeten en heiligen van God, maar ook omwille van alle andere slachtoffers die het gemaakt heeft (Openbaring 18:24). Het wordt Babylon zwaar aangerekend dat het degenen die niet beter wisten, heeft meegesleurd en beneveld (vergelijk Jeremia 51:49). Hun bloed schreeuwt daarom om wraak (Openbaring 6:9-10; Genesis 4:10 en Hebrëeën 12:24). God brengt die wraak ten uitvoer in Zijn oordeel. Het is niet meer dan terecht dat Babylon als in de duisternis wegzinkt om nooit meer aan het licht te komen. Dat was de reden waarom er vreugde was in Openbaring 18:20.

Excurs: is de hoer de Antichrist?

Hoewel de term Antichrist niet voorkomt in Openbaring komt hij wel voor in twee Johannesbrieven (1 Johannes 2:18, 22 en 4:3; 2 Johannes 7). Johannes heeft het in zijn brieven over meerdere bedriegers die naar deze wereld komen om te zeggen dat Christus niet in het vlees gekomen is (2 Johannes 7). In het bijzonder is er één bedrieger, namelijk de Antichrist. Ook de Heere Jezus lijkt het hierover te hebben, als hij spreekt over valse christussen en valse profeten die, als het mogelijk was, zelfs Gods uitverkoren volk zouden misleiden (Mattheüs 24:24 en Markus 13:22).

Als iemand in Openbaring de Antichrist is dan is het de draag (Openbaring 12:3-4). Hij is het die in alles tegenover Christus staat. Hij is de grote vijand van Christus en van zijn kerk op aarde, en hij is degene die de hele aarde misleidt (Openbaring 12:9). De hoer wordt in Openbaring gepresenteerd als tegenhanger van de bruid. Zij is daarmee niet de Antichrist, maar eerder de antikerk.

De duidelijkste identificatie van de hoer Babylon is dat zij het afvallige christendom en de valse kerk vertegenwoordigt. Ze ziet er zo oprecht christelijk uit dat ze soms zelfs Gods eigen uitverkoren volk zou kunnen bedriegen (vergelijk Openbaring 17:6-7 en Markus 13:14-23). Daarom waarschuwt Johannes ons: "Kinderen, hoed u voor de afgoden" (1 Johannes 5:21).

> Een overwinningslied (Openbaring 19:1-5)

Terwijl de ijzingwekkende stilte van Babylon nog naklinkt bij Johannes, de voorgaande verzen onmiskenbaar indruk op Hem hebben gemaakt, de huivering misschien nog voelbaar is, hoort Johannes ineens een luide stem van een grote menigte in de hemel die het uitzingt: halleluja. Die menigte lijkt haar lied te zingen in antwoord op de oproep tot blijdschap (Openbaring 18:20). Nu ze gezien heeft en het tot haar doorgedrongen is hoe alles vernietigend en definitief de ondergang van Babylon is, zingt ze het overwinningslied.

Wat een contrast vormt deze lofzang met die klaagzangen in Openbaring 18. Waar in Openbaring 18 drie groepen zongen (politieke leiders, handelaren en zeelieden), klinken er nu drie gezangen met een tegenovergestelde inhoud. De koren uit Openbaring 19 zingen namelijk als egoïstische mensen over zichzelf, maar deze koren zingen over hun God. Hij verdient alle glorie, eer en aanbidding.

Excurs: contrasten in Openbaring

De stijlfiguur van het contrast is nog niet zo opgevallend, omdat in Openbaring vaak afgebakende gedeelten zijn behandeld. Terwijl de beelden in Openbaring over elkaar heen buitelen, worden soms beelden als tegenstellingen van elkaar geschetst, om het zwarte nog zwarter te maken en het witte nog witter. Dat gebeurt in Openbaring 18:21-19:5 ook. Met de lofzang uit Openbaring 19:1-5 in het achterhoofd wordt de stilte nog angstaanjagender (Openbaring 18:21-24). En tegelijkertijd wordt de heerlijkheid van het loflied zo overweldigend, omdat net daarvoor over de stilte gesproken is. Wat hier gebeurt in Openbaring 19 is echt iets om naar uit te zien.

Het is onvoorstelbaar mooi wat hier in Openbaring 19 gebeurt. Terwijl Johannes zich middenin de ellende van Patmos bevindt, wordt hij plotseling omringd door de vreugde. Van alle kanten komt het op hem af: halleluja, als een voortdurend loflied voor God. In heel het lied klinkt de vreugde door dat God over Babylon geoordeeld heeft. Wat een prachtig lied om nu al mee te zingen en boven alles uit te zingen. Het gezang getuigt ook van de bereidheid van de bruid om met het Lam te trouwen. Er klinkt verlangen in door naar Hij die mijn Liefste is. Er klinkt vreugde in door dat de bruiloft nu eindelijk aanbreekt.

Het engelenkoor (Openbaring 19:1-3)

Het eerste koor dat Johannes hoort, is een koor dat bestaat uit een grote menigte in de hemel. Het is een menigte die zo groot is als een heel volk. Miljoenen en miljoenen hebben een loflied aan. Aangezien de gemeente in vers 5 wordt aangespoord om Gods lof te zingen, ligt het voor de hand om te denken dat het hier om het hemelse engelenkoor gaat. Echter, het feit deze grote menigte al eerder is beschreven (Openbaring 7:9), sluit niet uit dat het hier om de gemeente van Christus gaat, die een grote schare is die niemand tellen kan. Het is ook mogelijk dat beide het geval is. Het is mogelijk dat dit loflied een soort beurtzang is, zoals in bijvoorbeeld Psalm 106. Daar zong het tempelkoor waarschijnlijk de hele Psalm, waarna het volk deze Psalm beantwoordde met een uit volle borst gezongen: amen, halleluja (Psalm 106:48).

Wie deze zangers ook zijn, en al zijn het alleen de engelen, ook dan wordt de gemeente opgeroepen om mee te zingen. Eén ding is duidelijk: ze verheugen zich in de God. Die vreugde kunnen ze op geen enkele manier voor zichzelf houden. Ze zijn zo vol enthousiasme over God, want ze beginnen hun lied met halleluja. Dat zingen ze niet ingehouden, alsof ze zich ervoor schamen, maar ze zingen het uit volle borst met een luide stem. Om een voorstelling hiervan te kunnen maken, wordt het Griekse woord voor luid (μέγας - megas) vaak gebruikt bij intense gebeurtenissen zoals stormen of aardbevingen. Zo vol vreugde zijn deze zangers. Ze zingen het als een oproep aan iedereen en aan alle schepsels: looft de HEERE! Dat is namelijk de betekenis van hallelu (looft) jahew (de HEERE). Deze oproep klinkt ook veelvuldig in het Oude Testament om God te loven voor wat Hij gedaan heeft (Psalm 113-118 en 146-150). Vooral rond het Pascha werden deze hallel-psalmen gezongen (Mattheüs 26:30). Gods lof werd dan bezongen, omdat Hij hen zo wonderlijk had gered uit Egypte. Vergelijkbaar met het hosanna (Markus 11:9-10), was het halleluja een uiting van de blijdschap voor God. Deze oproep komt in het Nieuwe Testament alleen voor in Openbaring 19, alsof God deze vreugde-uitbarsting bewaard heeft voor het laatst,

want als er een moment is om in dankbaarheid uit te jubelen dan is het nu wel. God heeft Babylon verwoest en dat verdient een loflied. Hoewel Babylon pretendeerde god te zijn, omdat het zei heil voor de wereld te verschaffen (Openbaring 13), zingt het hemelse koor daar niet in mee: de lof is enkel aan de Heere.

De inhoud van het loflied is zo onvoorstelbaar mooi, want het stelt God helemaal centraal. Eindelijk zal er een loflied klinken, helemaal voor Hem, zonder dat het nog een beetje om ons draait. Wat zal dat geweldig mooi zijn om dit lied mee te zingen. Dat geeft zoveel ontspanning. Het gaat niet over u en mij en wat wij voor elkaar hebben gekregen of juist niet. Het is een loflied op God en op God alleen, een loflied dat we daarom altijd kunnen zingen, want wat er ook verandert, Hij verandert niet.

De engelen zingen niet zoiets als 'loof God, want Hij heeft Zijn volgelingen gered', maar ze zingen Zijn lof om wie Hij is. In onze vertaling komt dat niet zo duidelijk naar voren. Daar lijkt het meer op een wens, maar zo is het hier niet bedoeld. De zinsnede 'de eer en de kracht zij aan de Heere, onze God' betekent niet dat Hij de lof verdient, maar dat eer en kracht een bezit en eigenschap zijn van de Heere. Dat is wie Hij is. De engelen bezingen dus de eigenschappen van God: zaligheid, heerlijkheid, eer en kracht. Ze jubelen over God die de Redder is. Ze bezingen Hem als Koning vol heerlijkheid, vol glans en luister. Hij heeft de macht in de hemel en op de aarde. Zo is God, zingt het engelenkoor, en daarom moet iedereen Hem de lof geven.

Dit loflied klinkt hier als een echo van de woorden: nu is gekomen de zaligheid, de kracht en het koninkrijk van onze God en de macht van Zijn Christus, want de aanklager van onze broeders, die hen dag en nacht aanklaagde voor onze God, is neergeworpen. Toen vierde de hemelse stem de overwinning op de draag. Nu God die overwinning zo duidelijk heeft laten zien in Openbaring 18 zingt het hele hemelse koor mee. Als Verlosser heeft Hij heil gebracht en gered. Als een hemelse Vorst heeft Hij de hoer onder de voet gelopen. Zijn macht schitterde in het veroveren van Babylon dat onoverwinnelijk werd geacht. Hij, onze Heere en onze God, verdient alle lof! Zo zingen de engelen een overwinningslied (vergelijk Openbaring 7:10 en 12:10).

Nadat God Zelf is bezongen, worden Zijn daden waarin Zijn eigenschappen zichtbaar worden, bezongen. Zijn oordelen worden bezongen als waarachtig en rechtvaardig (Openbaring 19:2). Dat God bezongen werd als waarachtig kwamen we al eerder tegen in dit Bijbelboek (Openbaring 3:14 en 6:10). Het woord 'waarachtig' betekent dat God uiterst betrouwbaar. Er woont enkel waarheid in Hem, dus als Hij wat zegt dan doet Hij dat ook. Dat is iets om blij van te worden. Hij beloofde namelijk niet alleen oordeel, maar Hij oordeelt ook. De woorden 'waarachtig' en 'betrouwbaar' werden ook al uitgesproken toen de oordeelsschalen werden uitgegoten (Openbaring 16:17). Het oordeel dat God toen beloofde en Johannes liet zien (Openbaring 17:1), is nu voltooid. In dat oordeel zal niets kroms zitten, maar het is helemaal terecht. Want, zo zingt het koor erachteraan, de hoer heeft de aarde te gronde gericht met haar hoererij. Ze heeft de mensen verleid door de immoraliteit en het genot om te leven voor de afgoden in plaats van voor God. Zij zorgde dat de mensen tot oneer van God leefden, terwijl Hij alle eer verdient. Ze zorgde ervoor dat de mensen zo ik-gericht leefden dat ze er niet alleen geestelijk aan ten onder gingen, maar dat de aarde er zelf ook aan ten onder ging. Gods goede schepping hebben zij vernield, zodat de schepping zuchtte als in barensnood (Romeinen 8:22-23). Het oordeel van God is daarom rechtvaardig en niet alleen daarom, want Hij heeft het bloed van Zijn dienstknechten aan haar gewroken. Zo is God: Hij wreekt het onschuldige vergoten bloed (Genesis 9:6). Hij verhoort het gebed van de zielen onder het altaar (Openbaring 6:10). Hij heeft

het onrecht rechtgezet en het kwaad overwonnen. Nu die zielen onder het altaar dat vernomen hebben, is hun vreugdekreet begrijpelijk. Zo jubelt het koor over Gods gerechtigheid.

Met dat het koor zingt over Gods gerechtigheid zingt het over het Lam, want het woord 'gerechtigheid' verwijst in Openbaring naar het lijden en sterven van de Heere Jezus. Christus leed in plaats van Gods volk en Hij droeg Gods oordeel over hun zonden. Daarom is het niet onrechtvaardig dat het oordeel niet Zijn gemeente treft, want het trof Christus. Geeft dat niet alle redenen om te zingen?

Excurs: is oordeel wel iets om over te zingen?

Misschien valt zingen over het oordeel u wel zwaar. Misschien had u zelf eerder over Gods redding gezongen. Toch is het opvallend dat in Openbaring en ook in de Psalmen vaker Gods oordelen worden bezongen, zoals in het lied van Mozes en het Lam (Openbaring 15:3-4). Hoe zit dat precies?

Allereerst moet gezegd worden dat de mensen niet zingen uit leedvermaak, omdat Babylon ten onder is gegaan, maar dat ze zingen tot eer van God. Het feit dat God bewezen heeft rechtvaardig te zijn in het wreken van het bloed van Zijn volgelingen, geeft de mensen een reden om blij te worden. Ze zingen uit verwondering over de levende God. Daarnaast, als in dit gedeelte zichtbaar wordt hoe het Babylon vergaan is, geeft dat ook een beeld van de wijze waarop Christus op Golgotha geleden heeft. Gods rechtvaardigheid is niet een donkere kant van God waar we niet over moeten praten. Nee, gelukkig is Hij een rechtvaardige Rechter, want wat zou u ervan vinden, als God al die ongerechtigheid op deze wereld gewoon goedpraat en goedvindt. Hij kan het kwaad niet aanzien – en zijn volgelingen, als het goed is ook niet. Dat is maar goed ook, anders zou Hij ook nooit terugkomen om te oordelen. Dus Gods rechtvaardigheid is geen donkere kant van God die moeten verzwijgen, want er is geen onrecht in God. In dat kader staat ook het loflied in Psalm 7: "God is een rechtvaardige Rechter, en een God, Die te allen dage toornt." Daarom maakt Babylons val de hemel tot een concertzaal.

Terwijl het hemelse koor deze prachtige eigenschappen en wonderlijke daden van God bezingt, kan het zich niet inhouden en zingt het een tweede halleluja ter ere van God. Zo gaat dat soms, als over Hem gezongen wordt. Dat zorgt voor een verlangen naar meer zingen over Hem.

Ondertussen ziet Johannes de rook van het Babylon dat vernietigt is op de achtergrond opstijgen. Dat is niet voor maar even, maar dat is voor eeuwig. Deze rook is het bewijs dat het oordeel en de straf over Babylon voor eeuwig zullen voorduren. Het is een verwijzing naar de rook van de kwelling die hoort bij de poel van vuur (Openbaring 19:20). Net zoals Jesaja profeteerde dat God in Zijn oordeel van Edom een vuur zou maken dat nooit geblust kon worden (Jesaja 34:8-10), zo zullen voor Babylon en zijn inwoners de opsluiting in de hel en de kwelling permanent zijn, zonder de hoop dat dat ooit eindigt. Wat een contrast vormt deze rook van de kwelling met de rook van de glorie van God waarmee de tempel gevuld was (Openbaring 15:8) en met de vreugde van het loflied van dit koor. Juist het zien van die rook is voor de engelen aanleiding om hun tweede halleluja te zingen: God, U bent rechtvaardig.

De hemelse hofhouding (Openbaring 19:4)

Wat een indrukwekkend mooi beeld schetst Johannes ons: een hemels koor dat Gods heerlijkheid bezingt. Door ernaar te luisteren, krijgen de mensen zomaar zin om mee te gaan zingen. Dat hadden de 24 ouderlingen en de 4 dieren ook. Als ze dit prachtige lied horen, kunnen ze maar op een manier reageren: ze vallen neer in aanbidding, niet zomaar een klein beetje, want 'zich neerwerpen' en 'aanbidden' betekenen in het Grieks allebei hetzelfde. Die herhaling laat ons zien

hoe vol majesteit God is en hoe vol verwondering en aanbidding deze 24 ouderlingen en de 4 dieren zijn. Deze woorden laten hun totale overgave en onderwerping aan God zien (vergelijk Openbaring 4:9-10 en 5:13). God is hun alles en in hun diepe buiging vallen ze zelf weg en daarom stemmen ze helemaal in met dit lied en ze zingen het uit volle borst: amen, halleluja!

Dat vormt hier echt het hoogtepunt van dit lied. Deze woordencombinatie 'amen, halleluja' verwijst naar het laatste vers van Psalm 106. Nadat God de lof had ontvangen in Psalm 90 tot en met 106 en woorden tekortschoten om verder te zingen, eindigt het loflied daar ook met: "Geloofd zij de Heere, de God van Israël, van eeuwigheid tot eeuwigheid; laat heel het volk zeggen: amen. Halleluja!"

De 24 ouderlingen staan hier, net als in Openbaring 4 en 5, symbool voor de dienst aan God. Het getal 24 kan verwijzen naar de 24 priesterorden als beeld voor de dienst aan God. Het kan ook verwijzen naar de 12 stammen en de 12 apostelen; elke ouderling is dan een vertegenwoordiger van een stam uit de oude bedeling of een apostel uit de nieuwe bedeling. Misschien zijn beide associaties terecht en is de betekenis van het getal 24 met opzet opengelaten. Hoe we het getal ook interpreteren, het gaat om de dienst aan God en die dienst bewijzen ze God nu helemaal: God ontvangt de eer. De 4 gevleugelde wezens vertegenwoordigen de schepping: een wild dier, een boerderijdier, een mens en een vogel (Openbaring 4:6-7). Ook zij kunnen bij het horen van de lofzang alleen nog maar zingen "wij loven U, oh Heere!"

De beeldende manier waarop Johannes dit omschrijft, laat ons helemaal meevoelen met wat daar in de hemel gebeurt. Het hemelse heiligdom stilt als het ware en het galmt daar van het prachtige refrein: amen, halleluja! Net zoals de tempel beefde toen de profeet Jesaja het heilig, heilig, heilig van de gevleugelde wezens voor God hoorde (Jesaja 6:1-4), breken heel de hemelse engelschare, de 24 ouderlingen en de 4 dieren in een jubel uit.

Kom, maakt God met mij groot (Openbaring 19:5)

Terwijl Johannes de halleluja's en de amens hoort, klinkt er een stem uit de troon die heel Gods volk, zowel groot als klein uitnodigt om Hem te aanbidden en te prijzen. Deze stem zijn we al eerder tegengekomen in Openbaring, maar opnieuw wordt niet duidelijk van wie deze stem is. Soms lijkt God de bron van de onbekende stem te zijn (Openbaring 18:4), maar is het een engel die spreekt namens God (Openbaring 10:4 en 8; 11:12; 12:10; 14:13; 16:1 en 17). Hoe dan ook, de stem heeft goddelijke autoriteit. Zo roept God door middel van een engel de Kerk van God op om de Heere te aanbidden, omdat Hij Zijn kracht en macht heeft laten zien. Hij is de HEERE en Koning. Dat is geen aansporing van God, omdat de gemeente anders niet zal zingen, maar het is als een dirigent die de inzet aangeeft waarop het koor in jubel uitbreekt.

De aanduiding 'dienstknechten die Hem vrezen' komen we ook tegen in de hallelujapsalmen (Psalm 115:12-13; 135:1, 19-20). De aanduiding 'de kleine en de grote' omvat alle mensen van welke sociale, economische of educatieve rang of status dan ook. Het omvat alle gelovigen en alle mensen die Hem vrezen (vergelijk 1 Korinthe 1:26-28). En de mensen die niet in Hem geloven? Zij worden in de Bijbel opgeroepen om Hem te loven, maar nu zij ten onder zijn gegaan, is die oproep voorbij. De taal die Johannes hier gebruikt, herinnert aan Psalm 115 waar dat contrast al zichtbaar wordt: enerzijds zij die de Heere vrezen en opkomen voor de eer van Zijn Naam, om Zijn goedertierenheid en om Zijn trouw en daarom bidden om Gods ingrijpen (Psalm 115:1-2) en anderzijds zij die vertrouwen op de afgoden van zilver en goud (Psalm 115:4). Dat is een aangrijpende tweedeling en tegelijkertijd wil ik zo graag meezingen, want Hij verdient het zo. Halleluja, de zaligheid, de heerlijkheid, de eer en de kracht zij aan de Heere, onze God. Hij verdient namelijk alle lof!